

„EDINOST“
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — **Obojno izdanje stane:**
 za jeden mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50
 za tri mesece . . . 3.—, „ „ „ 4.50
 za pol leta . . . 6.—, „ „ „ 9.—
 za vse leto . . . 12.—, „ „ „ 18.—
Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.
 Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v **Trstu** po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema *izpravitelstvo* ulica Molino piccolo št. 3. II. nadst. Naročnino in oglašje je plačevati loco Trst. Odpri reklama cije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Odgovor ministrov.

Na govor posl. dr. Laginje o sodnih odnošajih po Istri odgovoril je minister pravosodja, grof Gleispach v seji dne 20. marca. Naravno je, da se minister, ko odgovarja na pritožbe ne jednega, ampak cele vrste poslancev, ne more dotakniti vsake malenkosti. A ravno ta okolnost, da so odgovori ministrov navadno bolj splošni in kolikor možno kratki in — nedobrohotni, povišuje vrednost govora dra. Laginje, kajti na pritožbe tega poslednjega je odgovarjal letos minister pravosodja na način, ki vzbuja v nas blagodejne domnevanje, da so tudi na Dunaji jeli malo bolj premišljati o naših pritožbah. Po zadnjem odgovoru na pritožbe Laginjeve smemo gojiti nado, da tudi v sodstvu po Istri morajo nastati boljši odnošaji, ako ostanemo vztrajni.

Zuamenito je bilo že to, kar je minister Gleispach v splošnem delu svojega govora rekel o ljubezni do materinega jezika. Vsi oni, ki so po Istri in po naši okolici tržaški zatajili svojo kri, ki so zatajili mleko, ki so je srkali iz prs rodne si matere, vsi oni, ki gredo celo morda na roko onim, ki tržejo iz src našega ljudstva ljubezen do svojega materinega jezika, in slednjič vsi oni, ki postavljajo na indeks in v zasmeh zvestobo do lastne narodnosti, koje jeden glavnih znakov je ravno jezik materini, vsi ti nesrečni naj si zapomnijo besede ministra Gleispacha, izgovorjene ob slovesni priliki, v poslanski zbornici na Dunaju dne 20. marca 1896: „Jaz obžalujem vsakogar, komur srce ne bije toplo za narod, iz katerega je izšel in za materini jezik!“

Zlate besede! Nočemo hvaliti ministra Gleispacha, ker le predobro vemo, kako dolga je včasih pot od lepih besed do lepih dejanj, zlasti pri avstrijskih vladah se je navadno zelo vlekla ta pot do sedaj, ali hvaležni smo gospodu ministru vendar-le na teh besedah, kajti dejstvo, da se je

isto narodno čutstvovanje, ki se je do sedaj (po starih tradicijah) tolmačilo znakom upornosti, kaljenja javnega miru in nelojalnosti, pripoznalo tako rekoč oficijelno, ne le kakor dopuščeno, ampak plemenitim čutom, tako plemenitim, da gosp. minister celo obžaluje onega, čegar srce ni pristopno temu čutu.

Protestovali bi slovesno, ako bi hotel kdo navedene besede ministrove tolmačiti kakor posebno koncesijo; narodni čut ima staro svoje domovinsko pravo v zmislu onih zakonov, koje je stvarnik sam zapisal v naša srca, ter je v soglasju z zakoni, ki jih je sestavil človeški razum v zjamčenje miru in reda v človeštvu. Gosp. minister ni pripoznal torej morda kakega novega prava, ampak pripoznal je staro pravo vseh narodov na zemlji, pravo do ljubezni do samega sebe, koje pravo pa so hoteli udušiti one vrste ljudje, ki si domišljajo, da je od njih zavisno tudi vse ono, kar je zasnovala narava, ta hči božja.

Izjava ministra Gleispacha smatrati je po našem menenju veliko, če tudi ne materijalno, gotovo pa moralno zmago narodne ideje. Zamašena so sedaj usta vsem onim, ki so kovali svoje — denunciacije proti nam Slovincem, kadar-koli smo na slovesen način izjavljali upravo ono, čemur je pritrtil sedaj načelnik uprave, najvažnejše za medsebojno življenje ljudij, stroke pravosodja — pravice!

Svojih opazek o splošnem delu govora grofa Gleispacha ne moremo zaključiti primerneje, nego da ponovimo besede, da je obžalovati onega, komur srce ne bije za lastni jezik v lastno narodnost!

Posebni odgovor ministra na pritožbe Laginjeve se je glasil:

„Prehajaje na podrobna razlaganja pojedinih gospodov poslancev, dovoljujem si opaziti gledé na ono, kar je govoril poslanec poreški, da je bil isti že pred dlje časom tako dobron, da mi je priobčil nekoje onih pritožeb, koje je omenjal da-

ustavljala na njih, ko je izpraznil čašo v svoj kratki in tolsti vrat. Izraz lica bil mu je top in pohoten. Tovariš mu je bil visok in mršav človek, nekoliko stareji in opravljen jako odlično. Ugasnele in temne oči so se mu leno gibale pod plešastim čelom. Nad ustnicama, ki ste se smejali neprestano in prezirljivo, vspenjal se mu je velik, brezobrazno velik nos. Bledo lice bilo mu je silno razdejavano.

Nemca sta se pogovarjala o marsičem, največ pa o politiki, o novinah, o brzozavih in o dopisih. Uganil sem takoj, da poslušam časnikarja. Po mnogem besedičenju obrnil se jima je govor na Dalmacijo in na Solin. Mlaji je jel pripovedovati, kako da hoče v prvem dopisu opisati Spljet in Solin in kakó da hoče ta svoj dopis preplesti pikantnimi dogodki svoje ljubezni.

O teh besedah zganil sem se na stolu ter jel poslušati pazneje.

Stareji, ozrši se, pa opazivši, da čitam in misleči najbrže, da ne razumem nemški, rekel je poluglasno:

— Nič ne opraviš, deklica je, brez dvoma, pošena. Morda . . . no, ne verujem! Z denarjem teško, kajti imovita je, kakor se mi vidi. Teško, da teško; veru! mi, da se ti ne posreči. Da jo zavedeš na koji drugi način . . . no, odpovej se tej slepi nakani.

nes. Jaz sem na to dal preiskovati stvar in res se je pokazalo, da so bile njegove pritožbe deloma resnične. Sodni in kancelijski uradniki ter dijurnisti po Istri ne poznajo zadostno jezika ter hočemo poskrbeti, da bode zadovoljeno resničnim potrebam, a to o novih nameščanjih in premeščanjih ter pazljivostjo o vsprejemanju dijurnistov“.

„Jezikovni odnošaji v Istri spadajo tudi k najtežavnejim v vsej monarhiji. Tu namreč ne gre samo za italijanski in nemški jezik, ampak je govor tudi o hrvatskem in slovenskem jeziku. Poslednja dva sta si sicer sorodna, vendar pa toliko različna, da poznanje jednega ne zadošča, da bi bilo mogoče uredovati v drugem.“

„Jaz se strinjam spoštovanim gospodom poslancem tudi v tem, da smatra neumestnimi porotne razprave s tolmači. To morem popolnoma potrditi iz lastne skušnje“.

„Ni je mučnejše stvari, skorej bi rekel nadležnejše, nego je porotna razprava, na koji treba tolmača. K temu pa še prihaja, da tolmači, z jako redko izjemo, ne opravljajo dobro svoje službe. Potem se pridružuje še okolnost, da se skoro popolnoma zgublja glavna korist, ki jo daje porotna razprava, namreč neposreden utis izjav prič in obtoženca na porotnike; na kratko torej, izgubljena je skoraj popolnoma ustmenost“.

„Odnosaji, podobni onim, kakor jih je navajal gosp. poslanec za Poreč, obstoje tudi v Gorici; jaz sem dal poizvedovati o tem in dam preiskati tudi to, kar je navel on, da bode mogoče odpomoči toliko, kolikor predpisuje zakon o sestavljenju porotniških listin; ali izhod, kakor ga je tu nasvetoval gosp. poslanec za Poreč, bi ne bil mogoč po obstoječem zakonu“.

K temu odgovoru pripominja „Naša Sloga“: „Tako minister pravosodja! Kaj je torej rekel isti? Rekel je, da obžaluje vsakogar, ki ne ljubi vroče naroda svojega in jezika svoje matere. — Rekel je, da so deloma opravičene pritožbe dra-

— Tega nikdar! — odvrnil je mlaji skozi nos. Ti veš, da jej sledim že mesec dni, počenši od Trsta pa do Spljeta. Kaj misliš, da sem toli neumen? E, e, jaz vem kako treba delati!

— Varaš se, dragi prijatelj, da, varaš se!

— Nikoli! Prepričan sem, da se mi posreči.

Mislil sem na denar, no, to ne gre, ali čuj drugi način: prevariti jo hočem, obljubim jej, da jo poročim, vse! Žena je žena! In kaj češ da bi delala med temi divjaki, v tem gnezdju? Živeti na Dunaju! To ni šala! Lože, kočije, potovanja, kopelji! — Vse to, vse je lahko obljubiti. In kdo naju pozna tu?

— Prosim te, povej mi resnico; ali ti toliko ugaja to dekle?

— Dà, krasna je!

— Vzemi jo torej!

— Nečem, žena je vrag! Saj sem bil že oženjen jedenkrat.

— Toda ona ima denarja. Pokoplješ jo, a denar ostane tebi.

— Misliš?

— Ali nisem jaz tako storil dvakrat?

— A kje so ti denarji?

— Potrošil sem jih še za časa njenega življenja.

Potnika sta se nasmejala.

(Dalje prihodnjic.)

PODLISTEK.

Slučaj.

Novela; hrvatski spisal Jenio Sisolski.

Prevel M. C.—I.

(Dalje).

Solnce je začelo pripekati. Prijatelj me je naprosil, da se umakneva v hlad, no jaz sem se mu izvil, češ, da nimam časa, da pojdem domov, da moram naznaniti materi, da sem dospel v Spljet. Materi sem pisal iz Dubrovnika, da se vračam domov in da se hočem le koji dan pomuditi v Spljetu. Razšel sem se s prijateljem z obljubo, da se bođeva videla čim prije zopet.

IV.

Istega dne popoldne sedel sem pred kavarno na gosposkem trgu. Drže v roki novine neprestano sem mislil na devico, ki mi je zavlada v srcu v toli kratkem času. Poleg mize, pri koji sem sedel jaz, bila je prazna še jedna; a k tej sta posela dva došla gospoda. Spoznal sem ju takoj. Bila sta ona Nemca, koje sem videl v Solinu. Jeden njiju je bil debel, nizek, nespreten ob vsakem gibanju. Oko mu je bilo motno, kakor da se mu je zalilo alabim pivom. Rumenkasti lasje pokrivali so mu malo čelo. Preko gornje debele ustnice obesile so se mu kratke in goste brke; gledajoči v te brke zmisllil sem se nehoté na peno piva, ki se je za-

Laginje, a to so pritožbe slovanskega naroda po Istri. Minister je prepričan, da je sodnikov, kancelistov in dijurnistov po Istri, ki ne poznajo zadostno jezika. — Minister je rekel, da se ne morejo prav razumeti med seboj sodnik, priče in obtoženec, ako stoji med njimi tolmač.

Vse to govorimo tudi mi. Sedaj je torej na ministru Gleispachu, da uredi sodišča in sodstvo kakor zahtevati božja in naša narodna pravica.*

Dr. Laginja trdi, da bi listina porotnikov mogla biti pravičnejša že po sedanjih zakonih, minister trdi, da po besedi zakona ne more popraviti vsega. No, dobro! Naj predloži zakon, da za Italijane naj bo italijanska, a za Slovane slovanska porota, pa vsakemu, kar mu je dal Bog! Nam bi bi bilo prav tudi takó!

K temu povsem umestnim opazkam „Naše Sloge“ pridodali bi mi še dve tri besede.

Nas je zbudilo v oči, da se je njegovi ekscelenci videlo potrebno posebno naglasiti, da v Istri ne gre samo za nemški in italijanski, ampak tudi za hrvatski in slovenski jezik. Žalostno je res, da mora minister še le predavati parlamentu o narodnostnih odnošajih pokrajine, koja se sicer ne more ponášati ni z razsežnostjo ni z blagostanjem, ki pa je vendar prevažna za državo po svoji izpostavljeni zemljepisni legi. Ali pa naj se čudimo ignoranci velikega dela našega parlamentarnega zastopa gledé na odnošaje v naših južnih pokrajinah, ako je bilo še pred nekoliko leti ministrov, ki so — oprostite, da povemo po domače, — prav debelo gledali, ko jim je neki bivši poslanec jel govoriti o Slovencih in Hrvatih v Istri? Da celó takih javnih funkcionarjev je bilo baje, ki so živel veliko bližje pokrajini istrski nego pa gospóda ministri na Dunaju in ki so imeli veliko več prilike in — dolžnosti baviti se s to pokrajino, celó takih funkcionarjev je bilo, in jih je morda še, ki so bili uverjeni, da je Istra izključno italijanska pokrajina in so se v tej veri zarili v fiksne ideje, iz kojih se do danes še niso mogli izkopati. Obzalovati moramo to nepoznavanje razmer zlasti na osrednjem mestu in v parlamentu, kajti le vsled tega nepoznavanja, zakrivljenega po komur si bodi, bilo je mogoče — to je trdna naša vera —, da so se razvili taki odnošaji, kakoršni obstoje v resnici doli po Istri in kakor jih je naslikal dr. Laginja v svojem znamenitem govoru. Danes pa, ko se, po zaslugi vrlih poslancev in po krepkem pojavljanju vzbujajoče se narodne volje, nikdo ne more več izgovarjati z nepoznavanjem razmer, ko se je celó z vladne klopi priznavalo, da gori na Dunaju spoznavajo istrske odnošaje, danes moramo izrečno konstatovati, da je tudi avstrijski minister pravice izrekel vsaj deloma strogo obsodbo na teh odnošajih.

Glede jezikovnih odnošajev po Istri — kakor se vidijo isti res težavni na prvi videz — tu ne bode tako teško odpomoči.

V ta namen opozarjamo sl. vlado na trojno: srednje šolstvo istrsko in tržaško naj se uredi takó, da bode mladini povsodi dana prilika priučiti se deželni jezikom;

sodišča naj se preustroje, razdele, obkrože in razdele tako, kakor je že večkrat nasvetoval posl. dr. Laginja. Ako bi se zgodilo to, potem bi mi Italijanom od srca privoščili njih sodišča z izključno italijanskimi napisi in s tem bi bilo odmaknjeno netivo za agitacije in razburjenja;

učeca se mladina bodi opozorjena pravočasno, da se ne sme nadejati nameščenja v državni službi, ako poleg nemščine in eventualno italijansčine ne bode poznala tudi hrvatskega ali slovenskega jezika.

Ti trije pogoji naj se izpolnijo in slavna vlada se uveri kmalu, da jezikovni odnošaji po Istri niso ni malo na potu vršenju enakopravnosti po Istri.

Kar se pa dostaje razlike med slovenščino in hrvaščino, je pa lahko pomirjen g. minister. Na to razliko mu ne treba misliti o nameščenju sodnih uradnikov po Istri. Naj le svobodno namešča hrvatske uradnike v slovenskih krajih, in slovenske v hrvatskih krajih: o tesnem sorodstvu teh dveh slovauskih naređij in o veliki sposobnosti Slovanov za učenje jezikov usposobljajo se ti uradniki kar čez noč za poslovanje na vsakem mestu.

Naj sučemo torej stvar kakor hočemo, samo da jo motrimo potrebno objektivnostjo in dobro-

hotnostjo, vedno in vedno prihajamo do zaključka, da ga ni resnega zadržka, da bi se tudi v tej siromašni, za Avstrijo vendar prevažni in po zboljšanju odnošajev hrepeneči pokrajini istrski slednjič uveli odnošaji v zmislu staroslavnega in preressničnega reka: *Justitia regnorum fundamentum!*

Toliko v odgovor na odgovor gospoda ministra Gleispacha.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 3. aprila 1896.

Neverjetno ali resnično! Konservativec patrijot, bogataš in aristokrat tržaški, poznani milijonar baron Reinelt, o katerem trdijo ljudje, da je veljaven mož ne le tukajšnji lokalni vladi, ampak tudi odličnim osebam na Dunaju, se pogaja baje z odličnjaki progressove stranke za prihodnje občinske volitve! Kakor je skoro neverjetna ta vest, vendar jej moramo verjeti, ker prihaja od verodostojne strani. To dejstvo samo ilustruje zadostno naše „konservativce“: tu se nam kaže v pristni luči vsa iskrenost in doslednost teh mogočnih gospodov. Na Dunaju pobija posl. Stalitz loško železnico posebno sklicevaje se na poznane in nevarne „idejale“ progressove stranke, v Trstu pa se njegovi somišljeniki pogajajo z isto „nevarno“ stranko in to za toli imeniten čin, o kojem bi morali ravno „konservativci“ napovedati neizprosno vojno istim idejalom! Ne, ne, ta nedoslednost je toli kričeča, ta neiskrenost toli zoperna, da jej bodedo morali posvetiti poseben članek. Čas je, skrajni čas, da pade krinka raz obraz voditeljem te takozvane „konservativne“ stranke. Prav ima „Naša Sloga“, ko opaza k tej neverjetnosti, da oni, ki pozna te gospode in ki pozna prošlost Angelia in Veneziana, mora se križati levo roko samega začudjenja, kako je bilo mogoče spraviti te gospode pod jedno streho in prikleniti jih k isti mizi. Mi moramo torej računati že danes, da bodo letos zložno volili konservativci in liberalci, privrženci avstrijske misli in privrženci po poslancu Stalitzu — seveda na Dunaju, v Trstu veljajo druga pravila — obsojenih idejalov. In zakaj to? No, kaj? No, saj veste, da jih spaja jednako čutstvo „ljubezni“ do nas Slovencev!!

Na svidenje gospóda!

Mirovine državnim uradnikom in služabnikom. Poročilo proračunskega odseka poslanske zbornice priporoča naj se vsprejme vladna predloga z malimi spremembami.

Konec afére Pulszkega. Naši čitatelji se morda še spominjajo na škandalozno aféro v Budimpešti, ko se jo raznesla govornica, da so se dogodile velike sleparije v galeriji slik, koji je bil ravnatelj junak Pulszky. Ta stvar je provzročila veliko hrupa. Ker pa je Pulszky pristaš sedaj vladajočega zistema, rešiti so ga hoteli s tem, da se ga proglasili — norcem. Res so ga utaknili v neki zavod. Slednjič so ga vendar morali prevesti iz blaznice v temnico. No, stvar se je vendar slednjič iztekla tako, kakor so prorokovali mnogi: komisija, ki je dobila nalog, da pregleda vso stvar, je dognala namreč, da ni bilo nikakih neredov pri kupovanju slik. Jedina krivda Pulszkega da je ta, ker ni pravočasno položil računov. Tega pa, da ni mogel storiti, ker je bil — preobremenjen. Sedaj neprestaja družega, nego da ogerska vlada še poskrbi kakoršnebodi odškodnine Pulszkemu, ker je bil siromak toli preobremenjen, ne da bi bila prišla iz njegovih ust ni besedica tožbe. Vrana vrani ne izključe oči.

„Hrvatska Domovina“ opaza k temu škandalu: Vsakako iznenadljiv konec, ki se morda pojasni s časom, kajti zaklela se je zemlja rajmu...

Madjarski milenij. Kakor navlaš, v potrjenje naših v zadnjem večernem izdanju izraženih nazorov o mileniju države ogerske, došlo je „Naši Slogi“ nastopno velezanimivo poročilo: „Znano je, da bode madjarska vlada letos slavila tisočletnico obstanka madjarske države. Za to slavo se pripravlja, na to slavo pozivlja na vse strani. V nje imeu je ministerski predsednik ogerski dopisal ministerskemu predsedniku avstrijskemu dopis, s kojim pozivlja obe zbornici državnega zbora na slavo v Budimpešti, ki se ima vršiti dne 8. junija t. l. Ta dopis je razdelil predsednik poslanske zbornice med poslance, naprosivši jih, naj se prijavijo v pisarni državnega zbora oni, ki žele

prisostvovati omenjeni slavnosti. Mi ne vemo, da-li in koji poslanci so se prijavili, čuli pa smo, da na te slavnosti ne pojdejo ni hrvatski, ni slovenski, ni češki, ni maloruski, ni poljski poslanci, torej ne pojdejo poslanci nijednega slovanskega naroda. Le-ti da nimajo nobenega razloga, da bi proslavljali tisočletni obstanek madjarske države; le-ta da znači tolikoletno gospodstvo Madjarov nad deli raznih slovanskih narodov. Iz tega vzroka ne bi smeli niti Rumuni in Nemci. To vse velja seveda za neodvisne poslance, ki mislijo in delajo se svojo glavo in ki nočejo slaviti slave na nikogar povelje.

Med Srbi na Ogorskem je zavladalo silno razburjenje, ker se je jela širiti govornica, da ministerski predsednik baron Banffy nameruje zadati udarec Srbom toli dragoceni cerkveni avtonomiji. Seveda je ministerski predsednik ogerski dal svoji nakani drugo manje sumljivo ime: imenuje jo — o ironija! — popolnjenje cerkvene samouprave. V ta namen je baron Banffy sklical te dni v posvetovanje bana grofa Khuena-Hedervaryja, patrijarha Brankovića in nekaj družih odličnjakov. Pred vsem nameruje ogerska vlada pristriči svobode volitve funkcionarjev, češ, da sedanja uredba otežuje občevanje med cerkvijo in državo ter da ni v prospeh cerkve. — No, tega je trebalo še, da bi ljudje ki uvajajo civilno poroko in ki peste cerkev, kjer le morejo, igrali ulogo zaščitnikov cerkve! Seveda ni g. Banffya ni malo za blagor cerkve, ampak namen Madjarom je jedino ta: da bi porušili samostojnost srbske cerkve in da bi vpregli nje funkcionarje v jarm madjarske vladel. Torej: nasilno madjarenje tudi v cerkvi. No, zastopniki srbske cerkve so odgovorili grofu Banffyu, da naj se vlada pred vsem drži obstoječih zakonov ter naj spoštuje avtonomijo srbske cerkve! Mi bi le želeli, da ostanejo trdni zastopniki srbske cerkve, kajti nasproti židovskemu liberalizmu na Ogorskem morajo biti solidarna vse vereizpovedanja krščanska, saj je jednakovearen vsem. — Razburjenje med avstrijskimi Srbi radi teh madjarskih nakan pa je razumljivo tembolj, ker smatrajo isti — in po vsej pravici — cerkveno avtonomijo malone jedino obrambo tudi svoji narodnosti. Toda to razburjenje se je razširilo tudi v kraljestvo srbsko, in se govori celo, da se patrijarh Brankovič hoče sporazumeti z metropolitom beligradskim v namen izdatnejega odpora proti preteči nevarnosti.

Evropsko položjenje. V poslanski zbornici francozki je bila včeraj zopet velika razprava o vnanji politiki, zlasti o egipčanskem vprašanju, eziroma o ekspediciji Angležev v Sudan. Iz odgovora, ki ga je dal ministerski predsednik Bourgeois na različna vprašanja, je razvidno, da smo imeli prav, ko smo rekli, da je ekspedicija v Sudan le pretveza Angležem, da morejo podaljšati svoje neopravičeno gospodarstvo v Egiptu. Bourgeois je rekel, da Anglija sicer priznava okupacijo Egipta le provizoričen značaj, a da hoče vendar podaljšati isto na nedoločen čas. Ministerski predsednik francozki, ki je rekel, da Francija v popolnem sporazumljenju z Rusijo zagovarja isto stvar: da je Egipt sestavljajoč del Turčije, koje poslednje celokupnost je važen pogoj za evropski mir. Vlada da bode na korist Francije nadaljevala pogajanja in se nadeja zaupanja zbornice. Dnevni red, izrazujoči vladi zaupanje, vsprejela je zbornica s precejšnjo večino.

Soditi po dejstvu, da se je ministerski predsednik francozki toli toplo zavzel za celokupnost Turčije in da je to brez dvoma storil v popolnem soglasju z Rusijo, rekli bi, da Turčija smatra sedaj Rusijo svojo vrhovno zaščitnico in da je torej v Carjemgradu odločilen ruski upliv. Ako pomislimo nadalje, da se je te dni v Peterburgu — kakor poročamo na drugem mestu — napivalo vladarjem Srbije, Črnogore in Bolgarije in da je srbski kralj na potu v Atene, potem imamo precej jasno sliko o sedanjem razvršenju držav evropskih; in polne patrijotičke skrbi moramo se vprašati: ali nam zveza z Italijo pri takem razvršenju more podajati primernih garancij za varovanje našega svetovnega položjenja? Namenoma smo rekli le: z Italijo, kajti Nemčija itak škili z jednim očesom v Petrograd, a pomoč Anglije — ako se je ista res približala trozvezi — kakih dobičkov je pričako-

vati na evropski celini od te pomoči?! Mi bi le želeli, da bi naš minister za vnanje stvari enkrat zašel med priprosto ljudstvo po deželi in da bi spoznal čustvovanje tega ljudstva, koje čustvovanje se je tako ukoreninilo v srca, da lahko rečemo, da je postalo tradicionalno; tja ven naj bi prišel grof Goluchowski, kjer vlada neskaljeni dinastiški čut in tam bi izvedel, kako sodi ljudstvo o naši „zaveznici“ Italiji! A mi ne bi smeli šteti in primerjati le števila vojakov, bodal in topov, ki so na tej ali oni strani, ampak gledati bi morali nekoliko na zemljevid, ki pravi, da naše koristi so na Vstoku, kjer pa nam je računati s činitelji, ki niso na strani naše „zaveznice“ Italije. Videant consules!

„Slovansko dobrotvorno društvo“ v Petrogradu priredilo je te dni sijajen banket v čast generalu Komarovu v priznanju njega zasluge o konverziji bolgarskega princa Borisa. Banketa se je udeležil tudi znani general Černajev. Velikim navdušenjem je bila pozdravljena napitnica Meneliku, kakor načelniku istovernih ruskih bratov v Afriki. General Černajev je napisal na to knezu črnogorskemu, kralju, srbskemu in knezu bolgarskemu. Vsem, kojim se je nazdravilo, doposlane so se pozdravne brzovjavke. Knez Ferdinand je odgovoril, da ga je jako ugodno iznenadila zdravilca ruskih in slovaških patrijotov. — Knez Ferdinand dospe v Petrograd dne 6. aprila.

Italija v Afriki. Agencija „Štefani“ javlja iz Adena: Negus Menelik ostavil je Aduo ter se napotil v Magdalo, kjer nameruje provesti velikonočne praznike. Potem hoče še dalje na jug v državo Šoa, kjer ga pričakujejo okolo Binkošti. V Harrarju vlada popolen mir. — Ker leži Magdala daleč na Jugu, onkraj utrdb Makalè in Ambe Aladži, zavlada je vsled vesti, da se napoti Menelik na Jug, veliko veselje po vsem italijanskem časopisju in malone ne, da si ta ali oni list tolmači to vest tako, kakor da bi se Menelik umikal — iz strahu pred Italijani. Pri tem pa pozabljajo, da visi nad Italijo vedno še „ultimatum“, kojega stavi znani švicarski inženir Ilg v imenu Menelika, ako Italija ne vsprejme njegovih pogojev gledé miru. In ker v tem slučaju v jeseni bržkone zopet prične vojna, bode Menelik tedaj o pravem času znal zopet najti pot nazaj v Eritrejo, kakor se je sedaj svojevoljno umaknil iznje.

List „Il Popolo Romano“ je v včerajšnji svoji številki na podlagi doslej objavljenih izkazov priobčil število onih vojakov, ki so si rešili življenje o strašnem porazu pri Amba Aladži. Iz te objave posnemamo: ostalo je 256 častnikov, to je 3 generali, 12 štabnih častnikov, 49 stotnikov, 193 nižjih častnikov, 4255 moštva in sicer 200 višjih podčastnikov ter 4055 desetnikov in vojakov. Skupno je torej ostalo od vojske, ki je štela okolo 25.000 mož, samo 4511 mož! Število padlih pa bržkone nikdar ne bode možno določiti natančno.

General Baldisera je sporočil preko Adena v Italijo, da je položaj utrdb Adigrat silno opasen.

Glasom iz Rima došlih vestij, dospelo je iz Masave službeno poročilo, ki potrjuje govorico o nekem napadu na ras Makonena. Ta napad da je povzročil njegov tekmeč ras Mangaša. Podrobnih vestij o napadu ni; le to se govori, da se hoče Mangaša zuebiti Makonena, ker poslednji teži za Tigrejem, kojemu kraljestvu upravlja Mangaša. Zajedno pa smatra Mangaša Makonena nevarnim, ker se je bil Makonen že svoječasno pogajal z majorjem Tosellijem, ko je hotel izdati Menelika, da se s pomočjo Italijanov polasti abesinskega prestola. Ker pa je bilo Italijanov pri Amba Aladži premalo, izjalovila so se ta pogajanja. Vrhu tega bil je zatem Tosellijev bataljon pri Amba Aladži popolnoma poražen in uničen.

Različne vesti.

Prihodnja številka „Eдинosti“ izide z ozirom na Velikonočne praznike že danes ob 2. uri popoldne na 6 straneh. Najpoznejše do 5. ure pop. bode po tobakarnah na razprodajo.

O cesaričini-udovi Štefaniji piše „Naša Sloga“: Prestolonaslednica nadvojvodinja Štefanija je že več let stalen in najznamenitiji gost v Opatiji,

največi kras tej naši hrvatski Nici. I letos je preživela tu dlje časa, spoštovana in ljubljena toliko od vseh gostov kolikor od domačih ljudij. Letos je bila žnjo ves čas dražestna jej hčerka Elizabeta. Uprav milo je bilo gledati, malo nadvojvodinjo, kako veselo in živahno je skakala se svojo ljubeznjivo materjo ali kojo dvorsko damo, po vrtu, po poti na obrežju in tudi drugod, kjer hodijo tudi drugi ljudje, ali pa, kako se je vozila po morju. Stanovali sti obe v Villa Angiolina, tej prvi palači v Opatiji, koje ne nadkriljuje nobena druga palača glede na nje položaj. V soboto dne 28. marca je svirala glasba pred palačo v čast odhajajoči visoki gospej. Tu se je zbralo mnogo ljudi, ki so pozdravljali visoko gospo. V nedeljo je bila še s hčerko pri sv. maši, a na večer je odpotovala na Dunaj. Spremlja naj jo dobri Bog! Naj tudi v bodoče ne pozabi naše Opatije, in naj se pogosto vrača semkaj!

„Patrijotizem“ — po sili. Iz poročila o poslednji seji našega mestnega sveta razvidno je, da je naš mestni svet dovolil izdatno svoto denarja za zgradnjo hiralnice, ki naj bi z Najvišim dovoljenjem nosila ime Nj. Veličanstva. Kakor verni avstrijski podaniki odobrujemo seveda iz vsega srca ta sklep in veselimo se, da so z istim soglašali vsi prisotni svetovalci. Toda naše veselje nam grenijo trije pomisleki. Prvič uriva se nam nehoté bojazen, da je sklep „liberalnega“ mestnega sveta nekako prisiljen, storjen največ le zato, ker niso niso mogli drugače. (Ta bojazen prešinja celo včerajšnji „Mattino“.) V drugič vidi se nam zelo čudno, da so zavrnil na mestno delegacijo predlog svetovalca Dollenza, ki je zahteval, da naj se tržaški Corso prekrsti na ime Nj. Veličanstva. Saj so bili vendar prisotni v seji vsi člani delegacije! Čemu torej ta formalnost, ko je bil vendar zbor vsprejel n u j n o s t Dolenčevega predloga?!... Slednjič ne moremo si kaj, da ne bi se nam porajale posebne misli gledé tega, zakaj so baš od te seje demonstrativno izostali vsi kolovodje tržaškega ultra-italijanskega življa, namreč Rascovich, Spadoni, Banelli, Bernardino in Zanzola? Čudno — „naključje“ to, ko je stala na dnevnem redu točka, kakó naj Trst praznuje 50letnico vladanja svojega Gospodarja, cesarja avstrijskega! Po vseh teh pomislekih moramo zares priti do uverjenja, da je „liberalna“ večina našega mestnega zastopa storila omenjeni sklep res le „zaradi lepšega“, iz patrijotizma — po sili! A isti Banelli, ki se odteza takim prilikam, ima baje privrženecv tudi v našem slovenskem Škedenju. Ali se še ne spametujejo dotičniki?!

Odlikovani časniki. Nj. Vel. cesar podellil je pisatelju in uredniku „Fremdenblatta“, Oskarju Teuberju, naslov c. kr. vladnega svetovalca.

Dr. Avgust Harambašić, slavni hrvatski pesnik in književnik, položil je te dni v Zagrebu odvetniški izpit.

Veliki teden. Tradicionalno obiskovanje božjih grobov je tudi letos sinočni večer dospelo do vrhunca. Kljub hladnemu vremenu romalo je na tisoče in tisoče ljudstva iz cerkve v cerkev, da pomoli ob simboličnem grobu Zveličarjevem. — Na Veliki četrtek pontifikoval je v stolni cerkvi pri sv. Justu generalni vikar msgr. Šust. Starci, koje je zadela letos čast, da so bili pripuščeni k umivanju nog, šteli so vkupno lepo svoto 985 let. Isti so bili: Josip Nardin, 89 let star; Aleksander Andrizzi, 83 l., Štefan Luković, 82 l., Valentin Milič, 79 l.; Fran Valentič, 79 l., Karol Tomit, 77 l.; Jakob Kozina, 75 l.; in Josip Trovanti 75 l., vsi iz mestne ubožnice ter Josip Pahor, 92 l.; Anton Sigoj, 78 l., Anton Blažič, 85 l.; in Ivan Pernot, 91 let star, izven ubožnice. Po končanem cerkvenem obredu pogostili so starčke v sobi poleg zakristije in potem je dobil vsak po jeden mošnjček, v kojem je bilo po dvaj-et svetlih kron.

O občinskih volitvah v Boljunu. Javili smo že, da je ta znamenita občina slednjič, po dolgih naporih, prišla v naše narodne roke. O teh volitvah čitamo v „Naši Slogi“: „Star pregovor pravi, da vsaka batina ima dva konca, a sračen oni, ki ima v rokah debelejši konec. Ta debelejši konec so držali do sedaj boljunski šarenjaki in italijanske podrepnice, ali slednjič so ga jim junaški iztrgali naši občinarji. Dolgo so zatezali v Boljunu z volitvami, ali tudi temu zatezanju je moralo biti j edenkrat konec. In došel je za odpadnike ta nesrečni konec, kajti izgubili so debelejši konec ba-

tine. V III. razredu je glasovalo 124 naših in 4 protivniki; v II. je glasovalo 62 naših in 11 protivnikov, v I. razredu pa 25 naših, protivnih pa — nobeden“. In v taki hrvatski občini gospodovali so Italijani po zaslugi — istrskih odnošajev!!! Poraz, ki ga je doživela italijanska stranka, je uprav uničujoč! Zavednost in disciplina teh volilcev naj bosti jasen vzgled drugim občinam, ki se pripravljajo tudi na volilno borbo: Oprtalj, Roč, Vižinada, Kanfanar, Pomjan, Milje, Plomin itd.! Duševni siromak ali pa slab rodoljub mora biti oni, ki ne ve, kolike važnosti je občina za organizacijo vsega naroda. Na občinah sloni vsa organizacija. Od odnošajev po občinah je zavisna večja ali manja sposobnost naroda za borbo za svoja narodna prava. Občina je podlaga vsemu. Le tako moremo preprečiti grde zlorabe, ki so neizogibni pridevek volitvam, kjer-koli gospodarijo naši nasprotniki, ako si osvojimo vse občine, do kojih imamo pravico po narodnosti njih prebivalcev! Pozivljamo torej občinarje rečenih občin, da nastopijo odločno o predstojeh volitvah, v svesti si velike važnosti volitev vsake občine za ves narod!

„Kritičen“ dan. Prof. Falb je prorokoval, da bode dan 29. marca „kritičen“ prve vrste. Dasi se to prorokovanje ni uresničilo v polni meri v naših krajih, vendar pa je bil ta dan zelo kritičen za mesto Szatmár na Ogerskem. Zjutraj je bilo mrzlo in neprijazno. Pozneje se je nebo prevleklo gostimi oblaki in med bliskanjem in gromenjem vsula se je proti večeru gosta toča. Ta nevilna trajala je 4 ure, naslednjega dne pa se je zopet ponovila. Toča je napravila ogromno škodo.

Vremensko prorokovanje. Mathieu de la Drôme prorokuje za mesec april to-le vreme: Do 5. lepo. Vedro nebo o zadnjem kraju (od 5. do 13.). Mraz v gorovju. Slab veter na kopnem in na morju. — Nestanovitno vreme o mlaju (od 13. do 20.). Mraz o prvem kraju (od 20. do 27.), toda prijetno in toplo v deželah ob sredozemskem morju, v Italiji, Španiji, Algirju itd. Lahen vetrič po morjih. — Mraz o polni luni (od 27. aprila do 4. maja). — Sploh lepo vreme tekom vsega meseca; večeri hladni, sosebno v planinskih deželah. Brodarenje lahko.

Tobakarna na piazzetti S. Lucia (pri sv. Antonu starem) javlja sl. občinstvu, da bode imela od danes naprej na prodaj tudi kolke in druge pošne vrednostne znamenke.

Peš iz Budimpešte v Trst. Včeraj so prišli na tukajšnjem Velikem trgu 17letnega brezposelnega Alberta Sterna iz Velikega Varadina. Fantič ni imel ne stanovanja, ne denarja, ne službe. Na policiji je povedal, da je prišel iz Budimpešte peš v Trst, iskat si dela. Na potu je bil štiri tedne; preživljal se je s prosjačenjem.

Zasačena morilka? Te dni smo sporočili, da so našli v veži hiše št. 14 v ulici Molino grande novorojeno dete ženskega spola in da je sodnijsko-zdravniška komisija konstatovala o paranju trupla, da je bilo dete rojeno živo in krepko ter da je umrlo nasilne smrti. Organi sv. Ivan-Vrdeljskega policijskega komisarjata zaprli so neko dekle, ki je na sumu, da je skrivaj porodilo in umorilo dotičnega otroka. Ista je 20letna šivilja Ivana Valsič s Čresa. Spravili so jo v bolnišnico, v porodniški oddelek, kjer ostane pod nadzorstvom, dokler ne okreva, potem pa jo postavijo sodišču na razpoloženje.

Tatovi na državni železnici. Na postaji državne železnice v Rovinju prišli so na sled trojici slug, ki so dolgih 18 let kradli različno blago, pohranjeno na postaji. Mi nočemo naglašati, da so ta trojica Italijani, ali vprašamo — oprti na dosedanje skušnje —, kako bi pisalo uredništvo „Mattina“, da so ta trojica Hrvatje ali pa Slovenci?! O teh tatvinah molče modro italijanski listi.

Potres v Liburniji. V noči od 28. na 29. marca občutiti je bilo po krajih vztočne Istre opeotovani potres, zlasti na Voloskem, v Opatiji in v Kastvu. Pred potresom čuti je bilo zamolklo podzemsko gromenje.

Štrajkujoči gasilci. V prid dunajskih štrajkujočih gasilcev posredovali so nekateri poslanci pri okrajnem glavarju pl. Friebeisu. Le-ta je izjavil poslancem, da dovoli, da poveljniki vseh sedmerih dunajskih gasilnih filijalk vsprejmejo zopet v službo štrajkovce, izvzemši onih osem, ki so bili odpuščeni zaradi nepokorščine in zaradi kojih je pričel štrajk. Štrajkujoči gasilci pa so se izjavili soli-

